

Aprovació de l'Informe 25/2024, de 10 de juliol, de l'Àrea de Continguts, *Les dones en la informació*

La Llei 2/2000, de 4 de maig, atribueix al Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) la funció de garantir l'observança dels principis de pluralisme polític, social, religiós, cultural i de pensament.

Amb caràcter complementari, l'apartat 2 de l'article 25 de la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, estableix que el Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha de fer estudis periòdics sobre el compliment de la perspectiva de gènere en la informació dels mitjans de comunicació.

D'acord amb aquestes atribucions normatives, el CAC fa més de vint anys que incorpora de manera transversal la variable de gènere en els informes que elabora i ha publicat diversos informes específics sobre la presència i la representació de les dones en els mitjans de comunicació, així com sobre la incorporació de la perspectiva de gènere en el tractament de temàtiques diverses.

D'altra banda, la Xarxa d'Autoritats Reguladores de la Mediterrània (MNRA), de la qual el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) forma part, compta amb un grup de treball sobre gènere i mitjans de comunicació que, al llarg de la darrera dècada, ha publicat diversos informes sobre temes com els estereotips de gènere en la publicitat, el tractament informatiu de la violència de gènere o la igualtat de gènere en la programació esportiva.

En aquest context, el grup de treball va acordar elaborar un estudi per tal d'analitzar quina és la presència i la representació de les dones en els continguts informatius emesos per les televisions públiques generalistes del països de l'arc mediterrani.

L'informe *Les dones en la informació* recull els resultats obtinguts a Catalunya, que es complementen amb les sèries històriques de dades de què disposa el CAC. El resultat és una mirada evolutiva àmplia, tant pel que fa a la presència global de les dones en els continguts informatius de la televisió generalista de la CCMA com en termes de representació.

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta, per unanimitat, el següent

ACORD

1. Aprovar l'Informe 25/2024 *Les dones en la informació*
2. Trametre l'informe esmentat a la Mesa del Parlament de Catalunya; al secretari de Mitjans de Comunicació i Difusió del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya; a la presidenta i als membres del Consell de Govern de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA); a la direcció de TV3; als representants

dels organismes estatutaris, a la consellera d'Igualtat i Feminismes, i a la presidenta de l'Institut Català de les Dones.

Barcelona, 17 de juliol de 2024

Xevi Xirgo i Teixidor
President

Laura Pinyol Puig
Consellera secretària

INFORME 25/2024

Àrea de Continguts

10 de juliol de 2024

Les dones en la informació

Índex

Introducció	3
Metodologia	4
Objectiu de l'anàlisi.....	4
Univers d'estudi.....	4
Definició de conceptes	5
Resultats de l'anàlisi	7
Quina és la presència de les dones en la informació?.....	7
En quina mesura ha evolucionat la presència de dones en la informació?	9
Quins àmbits socials representen les dones que apareixen en la informació?	14
La representació de les dones és diversa en termes d'edat?	15
Com es concreta la representació de dones amb discapacitat?	16
Conclusions	17

Introducció

La Xarxa d'Autoritats Reguladores de la Mediterrània (MNRA), de la qual és membre el Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC), compta amb el grup de treball Gènere i Mitjans de Comunicació. Una de les finalitats amb què va ser concebut aquest grup va ser la implementació dels objectius de la declaració sobre la lluita contra els estereotips de gènere en els mitjans de comunicació, adoptada a la 14a Assemblea Plenària (2012). Al llarg de la darrera dècada, el grup de treball ha publicat diversos informes, alguns coordinats pel CAC, sobre temes com ara els estereotips de gènere en la publicitat, el tractament informatiu de la violència de gènere o la igualtat de gènere en la programació esportiva.

En aquest context, el grup de treball va acordar elaborar un estudi sobre les dones en la informació, per tal d'analitzar quina és la presència i la representació de les dones en els continguts informatius emesos per les televisions públiques generalistes del països de l'arc mediterrani.

Les dades que es presenten a continuació corresponen als resultats obtinguts a Catalunya, complementats amb les sèries històriques de dades de què disposa el CAC. El resultat és una mirada evolutiva extensa que abasta dues dècades, tant pel que fa a la presència global de les dones en els continguts informatius de la televisió generalista de la CCMA com en termes de representació.

Metodologia

Objectiu de l'anàlisi

Mostrar com la televisió pública generalista representa les dones que apareixen en la informació a partir de l'estudi de la seva presència i dels rols que desenvolupen en diferents àmbits i grups socials.

Aquest objectiu es concreta en les qüestions d'anàlisi següents:

1. Quina és la presència de les dones en la informació?
2. En quina mesura ha evolucionat la presència de les dones en la informació?
3. Quins àmbits representen les dones que apareixen en la informació?
4. La representació de les dones és diversa en termes d'edat?
5. Com es concreta la representació de dones amb discapacitat?
6. El gènere és un condicionant pel que fa a la representació de les dones?

Univers d'estudi

**Mostra estadística dels
teleinformatius emesos**

Televisió pública generalista

Fiabilitat del 99,5%

Gener-abril 2024

684 inserts analitzats

Definició de conceptes

Actor: persona a qui el mitjà audiovisual dona veu.

Insert: inserció d'imatges i/o de veu sense que hi intervingui cap mena de locució simultània per part del mitjà.

Freqüència d'aparicions: nombre de vegades que apareix un actor i, per extensió, una agrupació d'actors.

Gènere: conjunt de característiques d'origen cultural relatives a patrons de comportament i d'identitat sobre la base de les quals s'estableix socialment la distinció entre homes i dones. S'atribueixen els valors *dona*, *home* i *persona no-binària* (quan l'actor es defineix com a tal en el marc de la informació).

Edat aparent: temps transcorregut en aparença des de la naixença d'una persona fins al moment pres en consideració. Per a aquest informe s'estableixen quatre grans grups d'edat: infants (fins a 14 anys); joves (de 15 a 29 anys); adults (de 30 a 64 anys); i gent gran (65 i més).

Discapacitat: presència d'una limitació en l'activitat d'una persona com a conseqüència d'un trastorn físic o mental.

Àmbits socials

Política: persones representants de partits polítics, governs o institucions.

Cultura: persones relacionades amb la creació o gestió cultural en disciplines com les arts escèniques, les arts literàries, les belles arts, la música, el cinema o la dansa, entre d'altres. Inclou, també, periodistes especialitzats en cultura i altres persones expertes en aquest àmbit.

Educació: persones que representen l'àmbit de la docència i l'educació en el lleure o bé que intervenen com a expertes en relació amb l'educació.

Economia i treball: persones que parlen en qualitat d'actors implicats en la propietat o la direcció d'una activitat econòmica o bé com a expertes en economia.

Salut: personal mèdic, d'infermeria i farmacèutic així com altres persones que treballen en el sector sanitari. També s'hi inclouen persones expertes o que investiguen en àmbits relacionats amb la salut.

Religió: persones que intervenen en nom de la jerarquia de qualsevol confessió religiosa, així com els cultes de l'islam, que tenen responsabilitat en l'estructura eclesiàstica.

Ciència i tecnologia: professionals i especialistes en el camp de la recerca científica i tecnològica.

Seguretat i defensa: membres dels cossos militars, policials i de bombers. També s'inclouen en aquesta categoria altres persones expertes en matèria de seguretat i defensa.

Esport: persones vinculades a la pràctica de l'esport, representants de federacions i altres institucions esportives i persones expertes relacionades amb l'esport, com ara periodistes esportius o exesportistes.

Altres àmbits d'expertesa: persones que parlen en qualitat d'expertes en àmbits altres que els descrits més amunt, com ara el dret, l'ecologia o la sociologia, entre d'altres.

Veus ocasionals: persones que expressen el seu estat d'ànim o opinió en relació amb un tema determinat, basant-se només en la seva experiència personal.

Resultats de l'anàlisi

Quina és la presència de les dones en la informació?

Durant el primer quadrimestre del 2024 les dones protagonitzen 3 de cada 10 intervencions comptabilitzades als teletinformatius de TV3, una xifra que retrocedeix a valors previs als assolits el 2018.

La presència de dones només s'aproxima al 50% quan hi apareixen com a **veus ocasionals** mancades de representativitat social o professional i, per tant, circumscrites majoritàriament a l'àmbit de la privadesa.

El desequilibri més gran s'observa en l'esfera **econòmica i laboral** (on les dones suposen una quarta part) i es manifesta amb una contundència especial en el món de l'**esport** i en l'àmbit de **la seguretat i la defensa** (on representen entorn d'una desena part).

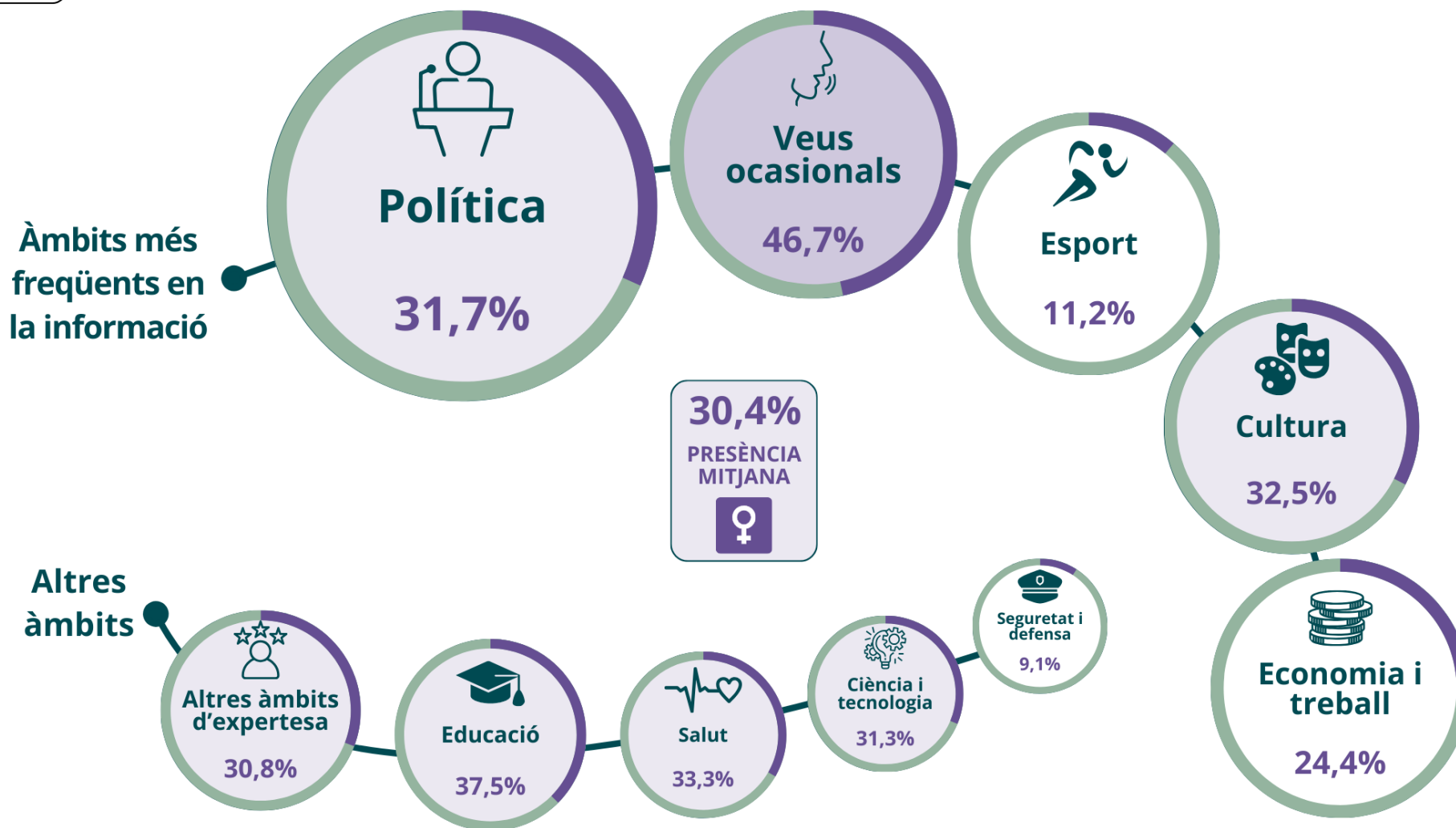
En la resta d'àmbits analitzats, la proporció de dones es limita a una tercera part del total, tot i que amb implicacions distintes en cada cas.

Quant a la **política**, l'àmbit amb més presència en els telenotícies, un percentatge del 31,7% de dones representants de partits i institucions suposa una regressió respecte dels valors habituals (que se situen entorn del 40%), per l'impacte negatiu que els processos electorals sovint tenen en la presència de dones polítiques.

Per contra, en el **camp científic i tècnic**, així com en **altres àmbits d'expertesa**, on la presència de dones acostuma a ser molt reduïda, un resultat entorn del 31% representa un pas endavant significatiu, tot i que encara insuficient per assolir la paritat.

Presència de dones en la informació per àmbits

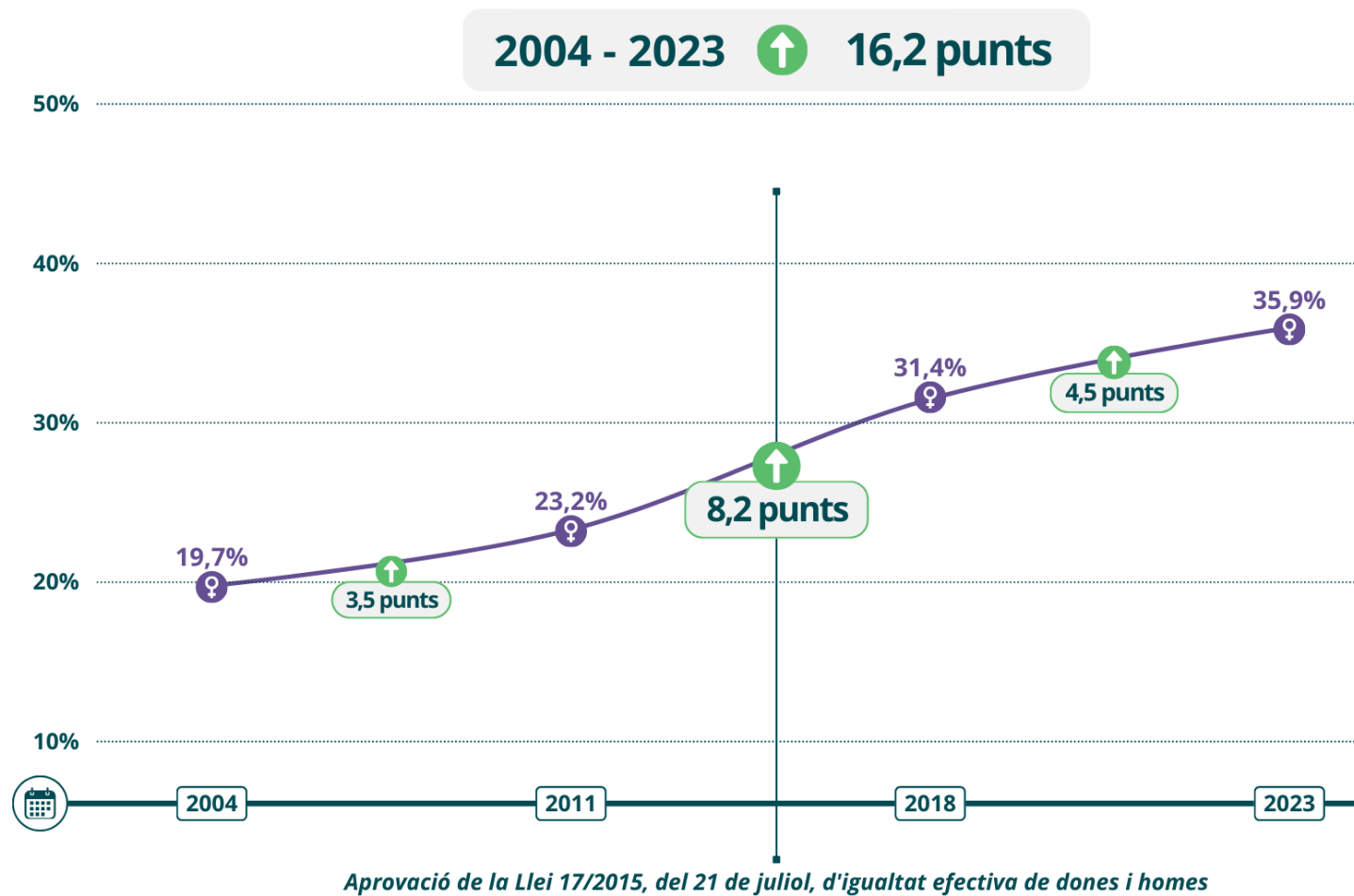
En quina mesura ha evolucionat la presència de dones en la informació?

Al llarg de les dues darreres dècades, la veu de les dones ha anat guanyant presència en els continguts informatius de manera gradual i sostinguda. Aquesta evolució en positiu es tradueix, en termes comparatius, en un augment del 80% al llarg de les dues darreres dècades. Amb tot, per arribar a xifres que reflectissin la paritat hauria calgut un increment de més del 150%.

En efecte, el creixement de la presència de dones al llarg d'aquests anys no ha estat igual d'intens: si bé entre el 2004 i el 2011 la presència de dones va pujar tan sols 3 punts i mig, entre el 2011 i el 2018, període durant el qual s'aprova la Llei 17/2015, d'igualtat efectiva de dones i homes, l'increment va ser molt més pronunciat (8,2 punts); i de manera més recent, entre el 2018 i el 2023, es constata un fre d'aquesta progressió ascendent (4,5 punts).

Evolució de la presència de dones en la informació

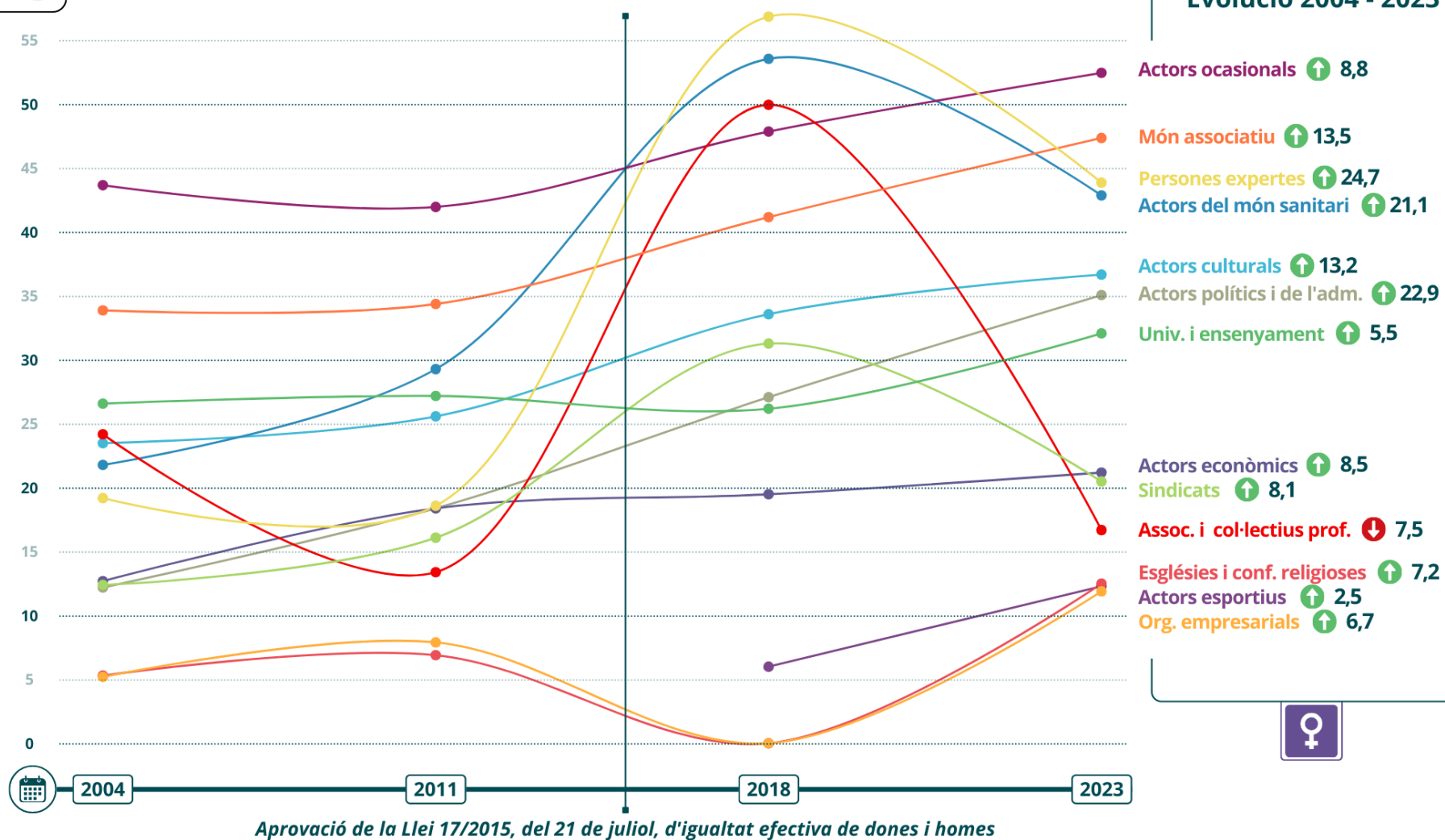
En el context general d'una presència de dones lluny de ser paritària, la sèrie històrica de dades de què disposa el CAC mostra que, a banda d'algunes fluctuacions conjunturals, el percentatge de dones s'ha incrementat en tots els rols analitzats, a excepció de la representació col·lectiva en l'àmbit professional, un perfil amb una presència, en general, reduïda en els teleinformatius.

Els increments més significatius -entre 21 i 25 punts més- es donen entre les veus expertes, en la representació política i de l'administració, així com entre el personal sanitari.

En canvi, la progressió ha estat més exigua en els rols vinculats al món de l'economia i el treball, on es constata un avenç d'entre 7 i 9 punts.

Presència de dones en la informació per agrupacions

Les dades per agrupacions del primer quadrimestre del 2024 mostren, però, alguns canvis remarcables respecte de les darreres dades interanuals (2023).

D'una banda, s'interromp la tendència generalitzada a l'alça, atès que la presència de dones minora a la majoria de grups socials analitzats, si bé aquest retrocés podria respondre a factors merament conjunturals.

En canvi, la proporció de dones puja entre les persones que desenvolupen una activitat econòmica o que formen part d'organitzacions empresarials. Aquest augment guardaria relació, en part, amb l'abordatge informatiu que TV3 va fer de les mobilitzacions reivindicatives dels sectors agrari i ramader durant aquest període, en què va donar veu a dones que es dediquen a aquestes activitats on tradicionalment el paper de les dones ha estat invisibilitzat.

3

Presència de dones en la informació per agrupacions

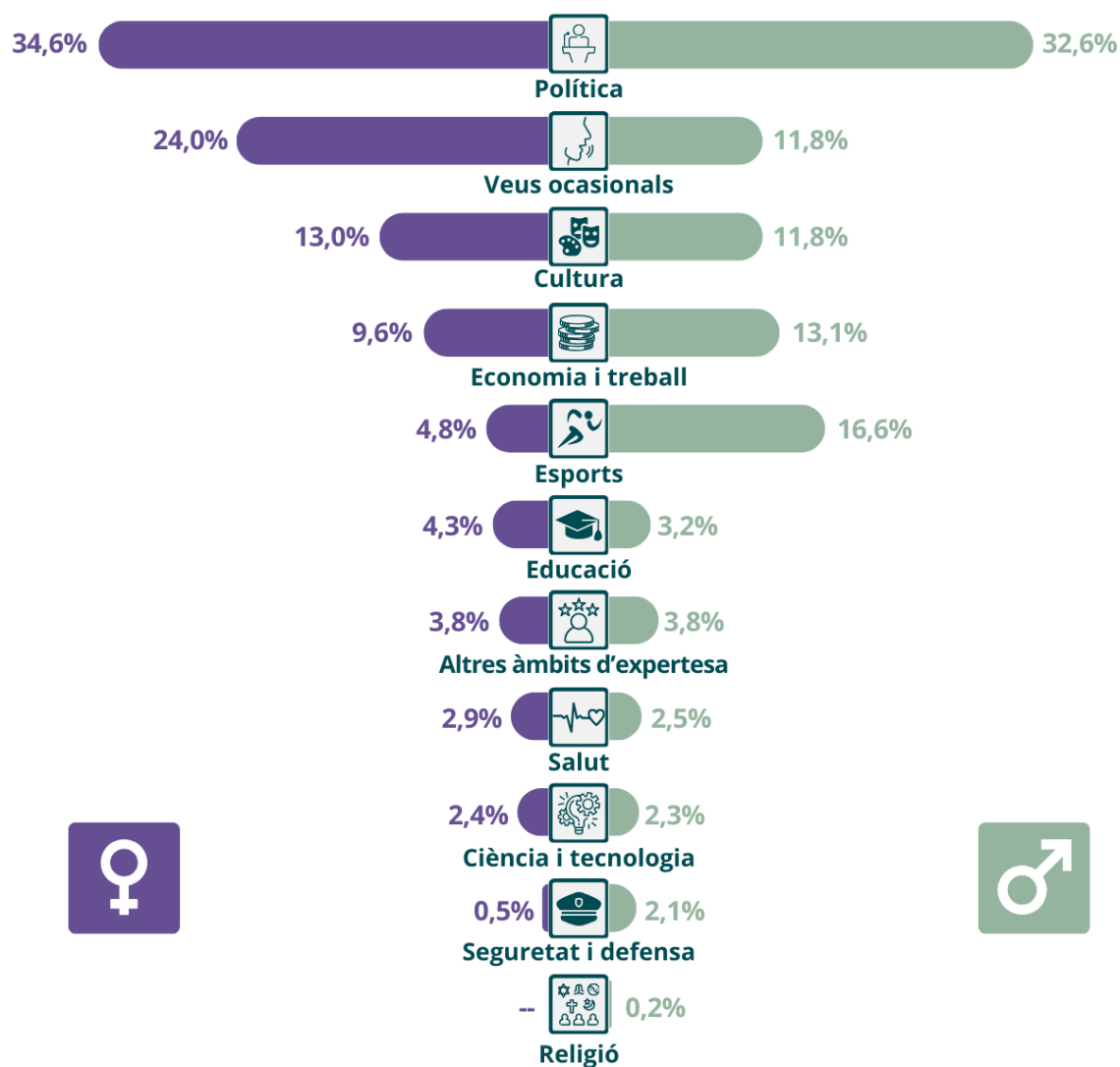

Quins àmbits socials representen les dones que apareixen en la informació?

Més enllà del desequilibri en termes quantitativs, i pel que fa a la representació de rols en funció del gènere, es constata la reiteració d'alguns desequilibris endèmics: les dones intervenen en les notícies com a veus ocasionals mancades de projecció pública i qualificació professional el doble que els homes i, d'altra banda, tant el món de l'esport com el dels cossos i forces de seguretat es representen de manera molt més habitual a través de referents masculins.

Àmbits socials i gènere

La representació de les dones és diversa en termes d'edat?

L'edat és, també, un element que duu marca de gènere: les dones joves tenen el doble de presència que els homes de la mateixa edat, mentre que obtenen menys visibilitat entre el col·lectiu de gent gran.

En conseqüència, la presència de dones grans, que aporten la seva experiència i bagatge vital a la narració de l'actualitat, és molt reduïda.

En canvi, en les franges d'edat més joves, associades a una valoració més alta de la imatge i dels cànons estètics, la presència de dones duplica la dels homes.

Com es concreta la representació de dones amb discapacitat?

Les persones amb algun tipus de discapacitat registren una presència molt reduïda en els teleinformatius, tal com s'ha posat de manifest en els informes de pluralismes i diversitat que elabora el CAC.

En aquest marc generalitzat de poca visibilitat, les dones que presenten alguna discapacitat estan doblement infrarepresentades, atès que apareixen menys en pantalla que els homes amb les mateixes característiques.

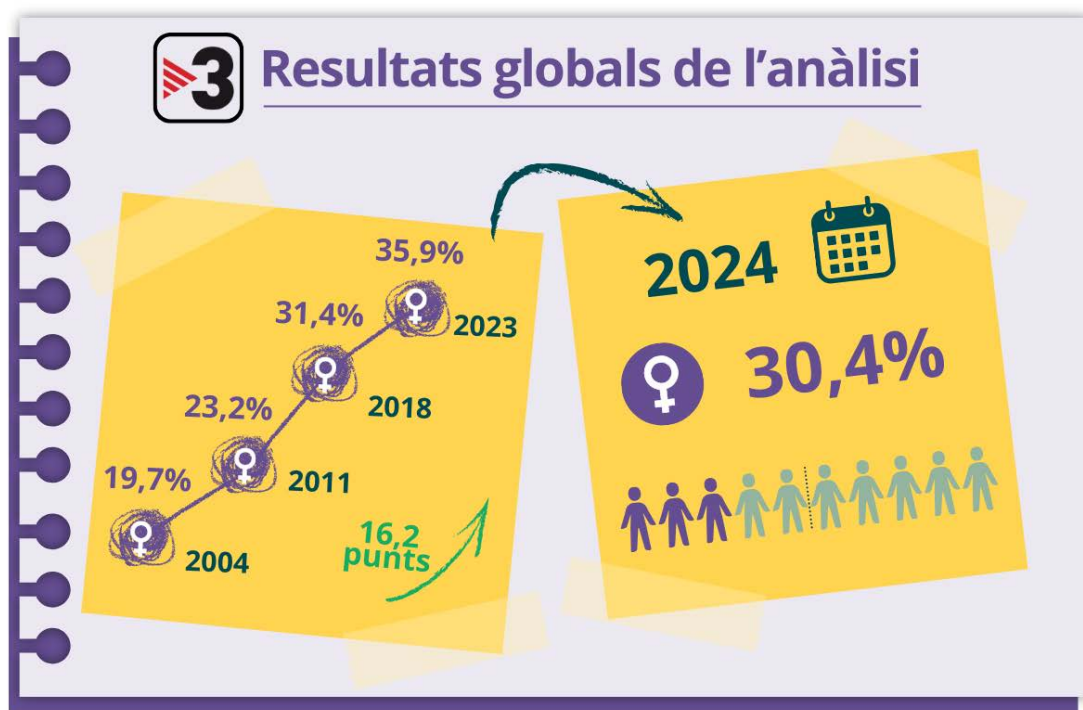
Conclusions

El gènere és un condicionant pel que fa a la representació de les dones en la informació?

La presència global de dones en la informació continua sent minoritària, tot i l'evolució positiva que ha experimentat en les últimes dues dècades.

De fet, per arribar a xifres que reflectissin la paritat hauria calgut un increment molt més intens que el que s'ha registrat: del 150%, en lloc del 80% que s'ha avançat en els darrers vint anys.

A més, es constata una desacceleració d'aquest ritme de creixement quan encara no s'ha assolit la igualtat.

Les dones únicament assoleixen valors pròxims a la paritat quan hi intervenen com a veus ocasionals mancades de representativitat social o professional i, per tant, relegades a l'esfera privada.

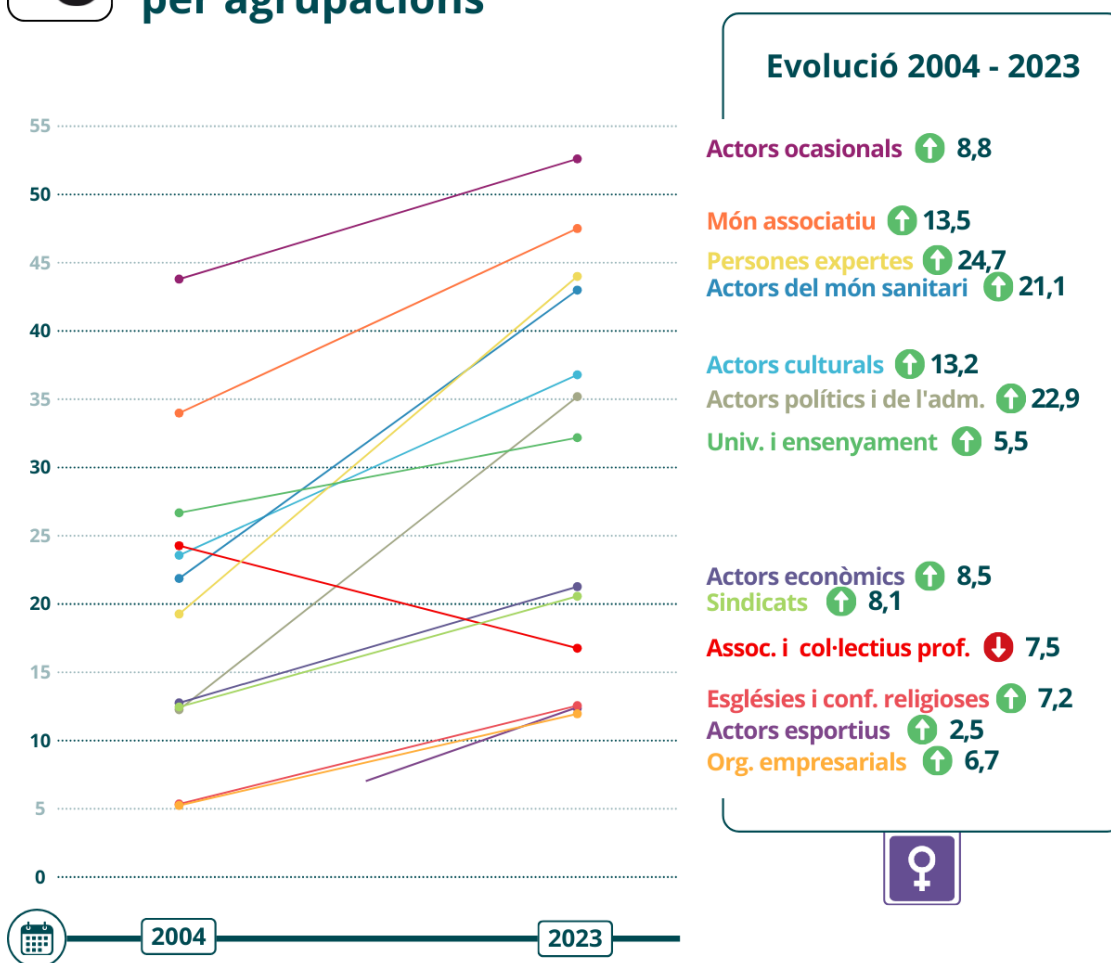
Les desigualtats més flagrants es constaten tant en el món de l'esport (11,2%) com en el camp de la seguretat i la defensa (9,1%) i també són més que evidents en l'àmbit econòmic i laboral (24,4%).

A més, pel que fa a l'esport, les dones únicament hi apareixen aquest quadrimestre com a jugadores, mentre que els rols que representen qualitats com l'estratègia i l'autoritat (entrenament i arbitratge) els desenvolupen únicament homes.

L'evolució diacrònica mostra que, tot i la millora generalitzada, en els rols vinculats al món de l'economia i el treball el creixement dels darrers vint anys ha estat insuficient per pal·liar el desequilibri marcat del qual es partia el 2004, de manera que la bretxa de gènere continua ben patent.

Presència de dones en la informació per agrupacions

En el quadrimestre analitzat, en canvi, l'evolució és inversa: minora la proporció de dones en la majoria de rols analitzats i, en canvi, s'incrementa en l'àmbit econòmic i empresarial, que van adquirir un protagonisme específic arran de les mobilitzacions de la pagesia i la ramaderia, on les dones tendeixen a estar invisibilitzades.

A més del biaix quantitatiu, les dones actuen com a veus no qualificades de manera més recurrent que els homes, mentre que el món de l'esport i l'àmbit de la seguretat es personifiquen, sobretot, a través de referents masculins.

L'edat esdevé una càrrega negativa en la representació de les dones en la informació: es dona més rellevància a la projecció d'una imatge associada a la joventut (10,1% del total) que no pas a l'experiència que poden aportar com a dones grans (6,3%).

En canvi, als homes se'ls representa amb més intensitat en la franja d'edat a partir dels 65 anys (8,6%) i la meitat que a elles com a joves (5,5%).

A més, el pes de la discapacitat com a factor d'invisibilització esdevé quatre vegades més elevat en el cas de les dones, de manera que aquelles que presenten aquesta condició pateixen una doble infrarepresentació.

En resum, el gènere continua sent, encara avui, un condicionant pel que fa a la representació de dones i homes en el relat informatiu:

- **Persisteix un biaix de gènere clar tant en termes quantitatius com en relació amb els rols que desenvolupen** les dones i els homes en la informació.
- **El desequilibri en la presència de dones és una característica generalitzada** que afecta, en diferent grau, tots els àmbits de la informació.
- **Es constata la pervivència d'estereotips de gènere tant pel que fa als rols socials desenvolupats per dones i homes com en termes de diversitat**, que contribueix a una mirada reduccionista de la realitat social.
- Al mateix temps, però, **els avenços més rellevants es constaten en alguns àmbits tradicionalment androcèntrics** com la política, l'economia i l'expertesa, un fet que afavoreix la creació de referents.